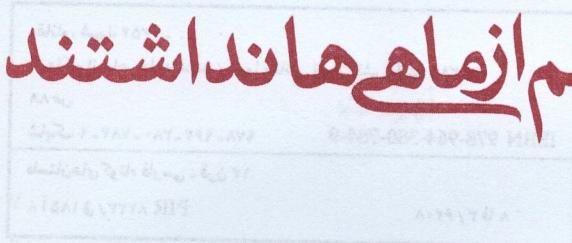

شیوا مقاللو

آن هاکم از ماهه ها نداشتند

سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

● شناسنامه اینستیتوی عالی فنون اسلامی

فهرست

۱	پریماهی
۲۱	گوش کهن دژ
۳۱	اولیسه
۴۵	متل بلور
۶۷	شب هزار و دوم
۷۷	سر پیچ بعدی ...

پریماهی

خنکای تصویر دور و سفید یک زن می‌افتد و سط لرزش هرم آفتایی که
میان هوای غبارگرفته، مثل پیچ و تاب بدن یک صیاد سیاه، می‌لرزد و
اعوجاج می‌یابد. برای مردم خوراب که فقط به بوی سوری آب و برق
پولک ماهی‌های مرده عادت دارند، برق سبز و زنانه چشم و عطر خفیف
موهای درآمده از زیر چادر، یعنی غریبگی و خطر. هیچ‌کس نمی‌داند
کدام داستان بی‌گذشته‌ای راه نورای معطر را به این نه ده و نه شهر
بی‌ماهی و بی‌علف کج کرده؛ اما همین طوری، یک روز صبحی، تک و
توک روستایی‌ها می‌بینندش که ساک پلاستیکی آبی رنگش را این دست
آن دست می‌کند و کفش‌های خاک گرفته سیاهش کوچه‌های پرکلوخ آن جا
را بی‌هدف گز می‌کنند. نورا از شکاف فرور یخته در و دیوار خانه‌ها،
لختی حیاط‌هایی را دید می‌زند که گرمای آفتاب سر صبح حتی بزغاله‌ها
را هم از رمق انداخته. برخی منزل‌ها سفیدکاری شده و مرتبند، و صدای
رادیو و بوی غذایشان به هوا. برخی دیگر هم که معلوم نیست در و دیوار
لوخ پوششان بیشتر افتادگی و ریختگی دارد یا پوست صورت زن‌های
سبدیاف ساکنشان، یا دهان کم‌دنان شوهرهای ماهیگیرشان که به
دستاویز بی‌عاری و بی‌کاری، با لنگ نازکی به کمر، ولو شده‌اند زیر
آفتاب سایه سقف حصیری کافه عموسالک. باعترتها همان آفتاب نزده
از سینه مرطوب رختخواب شبانه دل کنده‌اند و قایق‌های موتوری نو یا
تحته پاره‌های میخ‌زده‌شان را راهی سینه خیس دریای جنوب کرده‌اند.

خورابی‌ها – خورابی‌های همخون با مردم جزیره مرffe و پرگردشگری که تنها ساعتی با این‌جا فاصله دارد – نمی‌دانند نورا از کجا آمده است. مثل همه آشناها و غریب‌هایها، عاقبت پای نورا هم توی کافه عموسالک سست می‌شود. عطر و بوی چای در قاموس دل مردم این سرزمین یعنی بوی آشنایی و امنیت. هیچ‌کس از دیدن شما مایل پلیس و سرباز آن‌قدر دلش قرص نمی‌شود که از استشمام بخار فراری چای دمکشیده‌ای که از قل قل سماور قهوه‌خانه یا کتری بر قی آشپزخانه بیرون می‌زند. چای یعنی «رسیدم به آبادی، رسیدم به خانه»؛ ولو آبادی خراب عموسالک که هفت هشت جفت چشم سیاه و بی‌کار گوش تا گوشش گردن کشیده و بوی آمدن نورا را حتی قبل از آمدنش شننده‌اند. اما مگر چقدر می‌شود در عین این امنیت، استکان‌های چای بی‌قند را سرکشید، عرق پیشانی را با دستمال مچاله توی دست پاک کرد، پاهای ظریف را از فشار رویه کفش خلاص کرد و زیر نگاه‌های زیرچشمی دوباره داد توی کفش، وقت را کشت و کار دیگری هم نکرد؟ این‌هاست که عاقبت خود عموسالک می‌آید سر میز نورا و در فاصله میان فروبردن دو قاشق عدسی، پرس و جوی آمدن و رفتن زن را می‌کند.

از این‌جا به بعد هوا کمی شفاف‌تر می‌شود. چیزی که عموسالک به گفته خودش از زن شنیده این است که شوهرش مرده و آمده دنبال قوم و خویش‌های شوهری که شنیده این‌جای نقشه کشور زندگی می‌کنند. بچه؟ ندارد. اسم قوم و خویش‌ها؟ عموسالک همچه فامیلی نمی‌شناسد. اقوام خودش؟ بچه پرورشگاهی بوده. کاری بلد هست؟ پاسخ نورا با کمی گل‌انداختگی گونه این است که آرایشگری متی داند. بلندی صدای پرسش‌های عموسالک باید کنجکاوی سایر سایه‌نشینان کافه را که از پاسخ‌های فروخورده نورا چیزی دستگیرشان نشده فروینشاند. طرف‌های ظهر، در گیر و دار قل قل قلیان و تف‌های زرد از تباکو و

نیمروهای نیم خور، عموسالکی کجدار و مریز حالی نورا می‌کند که خوراب آن طورها هم نیست که یک زن بی‌سایه سر، سرش را بیندازد پایین و دوره راه بیفتند به نظاره کردن خانه مردم. هر نیتی هم که داشته باشد، عرف و عقل حکم می‌کند که برگرد سر همان جاده آسفالت‌های که مسیر نیم ساعته تا شهر را میسر می‌کند، و از راه آمده برگرد. کجا؟ همانجا که تا حالا بوده. اما اتوبوس تا فردا صبح گذارش به پیچ خاکی خوراب نمی‌افتد؛ سواری‌ها هم که امن نیستند؛ ولرزش آفتاب بعدازظهر می‌گوید که غروب آسته در راه است. این‌ها یعنی این‌که نورا امشب را باید در همین خوراب ساحلی به صبح برساند.

می‌گویند همان عرف و عقل عموسالک را وادار کرد تا نورا را مهمان خانه خواهرش زینب کند. زینب عاقله‌زنی بود که سه شکم برای شوهرش، قاسم، زایده بود. اگر اعیان خورابی بودن معنایی داشت، قاسم از اعیان‌های ده بود. لنجهش تا آب‌های خط امارات جلو می‌کشید و ماهیگیری برقعی بود روی صورت پرنقش بارهای قاچاق لنچ. برای قاسم قاچاق جرم نبود: کار بود، نیاز بود، برابری دخل و خرج بود، چای خارجی و سس تندي بود که از دبی برای زینب سوغات می‌آورد؛ بازی کامپیوتري جیبی و ساخت چیزی بود که پسر شش ساله‌اش را ساعتها دمرو روی گلیم اتاق به خود مشغول می‌کرد؛ برس دسته صورتی بود برای صاف کردن موهای وزوزی دختر یازده ساله‌اش، و دمپایی ابری پولک‌دوزی برای پای کوچک و سیاه ته‌تغاری چهار ساله‌اش. از همان هفته‌هایی که قایق‌ها هی با امید رفتند و هی ناامید برگشتند، وسوسه پیوستن به سنت دیرین و خانوادگی قاچاق هم به دل قاسم افتاد و خست دریا آنقدر شدت گرفت تا وسوسه هم به عمل تبدیل شد. دوره‌ای بود که حتی یک ماهی هم لب تور نمی‌آمد تا نان شب خشکی نشین‌ها را برساند. تورهای پگاهی با آواز جاشوانه روی آب پهن می‌شدند، و دم غروب در